

УДК: 343.163:340.6

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.04.58>

ЩОДО ПИТАННЯ ПОВЕРНЕННЯ ПРОКУРОРУ КЛОПОТАННЯ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Тищенко О.І.,*кандидат юридичних наук, доцент,**доцент кафедри кримінального процесу,**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків**<https://orcid.org/0000-0003-1551-1367>*

Тищенко О.І. Щодо питання повернення прокурору клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру.

У підготовчому провадженні суд має право повернути прокурору клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру (далі – ПЗМХ) у разі його невідповідності вимогам Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК). У статті виокремлено та розглянуто типові недоліки клопотання про застосування ПЗМХ, що стали підставою його повернення прокурору. При цьому науковий аналіз виявлених недоліків цього підсумкового документу здійснено в контексті сучасного підходу судової практики, який полягає в тому, що повернення клопотання про застосування ПЗМХ прокурору передбачає не формальну невідповідність такого акту вимогам закону, а наявність у ньому недоліків, які перешкоджають суду призначити судовий розгляд. Отже, за результатами проведеного наукового аналізу зроблено висновок про відсутність таких процесуальних помилок, усунення яких можливе винятково у форматі повернення клопотання про застосування ПЗМХ прокурору. При цьому акцентовано увагу на доцільності усунення недоліків клопотання про застосування ПЗМХ у підготовчому провадженні шляхом відкладення судового засідання та надання прокурору можливості скорегувати зміст клопотання про застосування ПЗМХ та вручити його оновлену версію у наступному судовому засіданні. Певною мірою цьому сприяє і відсутність чітко визначеного строку закінчення підготовчого провадження.

Констатовано, що повернення прокурору клопотання про застосування ПЗМХ збільшує строки кримінального провадження без об'єктивної необхідності, зважаючи на відсутність у законі часових меж повернення виправленого клопотання до суду. При цьому зауважено, що в перспективі розгляду цього клопотання суд призначає ПЗМХ, тому несвоєчасне призначення особі належного лікування може обернутися настанням невідворотних наслідків щодо стану її психічного здоров'я.

Ключові слова: клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру, підготовче провадження, повернення клопотання прокурору, ухвала суду.

Tyshchenko O.I. On the issue of returning to the prosecutor a petition for the application of compulsory medical measures.

In preparatory proceedings, the court has the right to return to the prosecutor a petition for the application of compulsory medical measures (hereinafter referred to as CMM) in case of non-compliance with the requirements of the Criminal Procedure Code of Ukraine (hereinafter – CPC). The article highlights and discusses the typical shortcomings of a petition for the application of CMM, which became the basis for its return to the prosecutor. At the same time, the scientific analysis of the identified shortcomings of this final document was carried out in the context of the modern approach of judicial practice, which is that the return of a petition for the application of CMM to the prosecutor does not imply a formal non-compliance of such an act with the requirements of the law, but the presence of shortcomings that prevent the court from ordering a trial. Thus, based on the results of the scientific analysis, it is concluded that there are no such procedural errors, the elimination of which is possible only in the format of returning a petition for the application of CMM to the prosecutor. At the same time, attention is focused on the expediency of eliminating the shortcomings of a petition for the application of CMM in the preparatory proceedings by postponing the hearing and giving the prosecutor the opportunity to adjust the content of the petition for the application of CMM and submit an updated version at the next hearing. To some extent, this is facilitated by the lack of a clearly defined deadline for the completion of the preparatory proceedings.

It is stated that the return of the petition to the prosecutor a petition for the application of CMM increases the terms of criminal proceedings without objective necessity, given the lack of time limits in the law to return the amended petition to court. At the same time, it is noted that in the perspective of considering

this petition, the court appoints CMM, therefore, the untimely appointment of proper treatment to a person may result in the onset of inevitable consequences of their mental health.

Keywords: petition for the application of compulsory medical measures, preparatory proceedings, return of the petition to the prosecutor, court decision

Постановка проблеми. Сучасна редакція п. 3 ч. 3 ст. 314 КПК передбачає право суду повернути прокурору клопотання про застосування ПЗМХ у разі його невідповідності вимогам КПК. Відсутність у кримінальному процесуальному законі вичерпного переліку порушень у складанні клопотання про застосування ПЗМХ обумовила необґрунтовано розширене тлумачення судами підстав повернення цього підсумкового документу прокурору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика повернення прокурору клопотання про застосування ПЗМХ була предметом наукового інтересу як вчених, які досліджували питання кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ (А. В. Ткач [1, с. 12]), так і процесуалістів, які таку проблематику розглядали у контексті повернення прокурору обвинувального акта (О. В. Бабаєва [2, с. 105-113], О. В. Глиняний [3, с. 130-155], В. В. Колодчин [4, с. 90-94], А. В. Лапкін [5, с. 767-774], А. Р. Туманянц [4, с. 90-94]) та інші. Втім, незважаючи на вагомі доктринальні розробки, дослідження питання повернення клопотання про застосування ПЗМХ прокурору зберігає свою актуальність.

Метою статті є виокремлення та узагальнення типових порушень клопотання про застосування ПЗМХ у контексті сучасного підходу судової практики, який полягає в тому, що повернення клопотання про застосування ПЗМХ прокурору передбачає не формальну невідповідність такого акту вимогам закону, а наявність у ньому недоліків, які перешкоджають суду призначити судовий розгляд.

Виклад основного матеріалу. Одним із рішень у підготовчому судовому засіданні є повернення клопотання про застосування ПЗМХ, якщо воно не відповідає вимогам КПК. Так, в інформаційному Листі ВССУ «Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 03.10.2012 р. йдеться про можливість повернення обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів виховного або медичного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам статей 291, 292 КПК: зокрема, якщо ці документи містять положення, що суперечать одне одному; у документах наведено недопустиму натуралізацію опису злочину; вони не підписані слідчим (крім випадків, коли прокурор склав їх самостійно) чи не затверджені прокурором; до них не долучено передбачені законом додатки (п. 3, розділу 2) [6]. Дійсно, «із наведеного базового переліку нескладно зробити висновок про формальний характер таких порушень, які містять технічні недоліки, допущені при складанні підсумкового документа» [3, с. 131]. Незважаючи на те, що перелік порушень є похідним від закріплених статтями 291, 292 КПК вимог до підсумкового документа досудового розслідування, проведений автором моніторинг судових рішень дозволив виявити широку варіативність підстав повернення клопотань про застосування ПЗМХ прокурору. Втім обсяг роботи не дозволяє продемонструвати всі виявлені недоліки клопотань про застосування ПЗМХ, які стали підставою їх повернення прокурору. Тому з метою наукового аналізу виокремимо поширені типові недоліки, які обумовлені специфікою кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ. До них можна віднести такі виявлені помилки в клопотанні про застосування ПЗМХ, як: відсутність інформації про примусовий захід медичного характеру, який пропонується застосувати [7; 8]; відсутність позиції щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я [8; 9]; некоректність зазначення процесуального статусу учасників кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ [10; 11]; не вручення копії клопотання та реєстру матеріалів досудового розслідування законному представнику [12; 13]; використання формулювань, несумісних із наявністю специфічних властивостей суб'єкта, який вчинив суспільно небезпечне діяння (щодо умисного характеру діяння, винуватості особи тощо) [14; 15] та інші.

Виходячи із ідеї запровадження інституту повернення обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, яка полягає в усуненні формальних недоліків цього підсумкового документу, зазначимо, що сучасною тенденцією судової практики є інший підхід, відповідно до якого повернення клопотання про застосування ПЗМХ прокурору передбачає не формальну невідповідність такого акту вимогам закону, а наявність у ньому недоліків, які перешкоджають суду призначити судовий розгляд [16; 17]. Проаналізуємо вище наведені типові помилки з метою виявлення тих, які унеможливають призначення судового розгляду на підставі клопотання про застосування ПЗМХ¹ [до примітки див: 3, с. 134-143].

¹ Такий алгоритм був використаний О. В. Глиняним під час аналізу типових помилок в обвинувальному акті з метою виявлення тих, які дійсно не можуть бути усунуті під час судового розгляду, а тому мають закінчуватися постановленням ухвали про повернення обвинувального акта прокурору.

Відсутність інформації про примусовий захід медичного характеру, який пропонується застосувати [7; 8]. Безумовно, відсутність у клопотанні вказаних відомостей не відповідає нормативним вимогам ч. 2 ст. 292 КПК. У цьому контексті А. В. Ткач зазначає, що серед причин повернення прокурору клопотань про застосування ПЗМХ головною є невизначеність заходу, який пропонується застосувати (74 %) [1, с. 12]. Втім, проведення автором цієї роботи власного емпіричного дослідження підтверджує наявність випадків повернення клопотання про застосування ПЗМХ на цій підставі, але навряд чи можна її вважати ключовою².

Зауважимо, що в клопотаннях про застосування ПЗМХ іноді має місце суміжна помилка, прямо пов'язана із визначенням виду ПЗМХ. Незважаючи на те, що відповідно до ст. 503 КПК такі заходи застосовуються лише до осіб, які є суспільно небезпечними, у клопотанні про застосування ПЗМХ не міститься жодних посилань на те, що особа є суспільно небезпечною, а також на ступінь небезпечності цієї особи для себе або інших осіб, що має значення при прийнятті рішення судом про застосування виду ПЗМХ [14]. На нашу думку, вказані помилки у клопотанні про застосування ПЗМХ можуть бути виправлені прокурором під час підготовчого провадження. Як слушно зауважує О. В. Глиняний, критикуючи інститут повернення обвинувального акту, «прокурор має процесуальну та часову можливість усунути виявлені недоліки у підготовчому судовому засіданні, оскільки законодавцем не встановлено строку, протягом якого має бути закінчене підготовче провадження. Як свідчить практика, воно може тривати протягом декількох судових засідань, що в часі може зайняти декілька місяців» [3, с. 144]. Підтримуючи висловлену вченим позицію, вважаємо, що суд повинен відкласти підготовче судове засідання, надавши прокурору можливість скорегувати зміст клопотання та вручити його оновлену версію у наступному судовому засіданні.

Відсутність позиції щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я [8; 9]. Зважаючи на сучасну законодавчу регламентацію, вказаний недолік свідчить про недотримання вимог ч. 2 ст. 292 КПК, тому може бути підставою для повернення клопотання прокурору. Намагаючись усвідомити мету цього нормативного припису, можна припустити, що можливість безпосередньої участі особи у судовому провадженні має вирішуватися з урахуванням фактичного стану психічного здоров'я особи. В свою чергу, ст. 512 КПК чітко передбачає обов'язкову участь фізичної особи, стосовно якої вирішується питання про застосування ПЗМХ. Таким чином, виникає питання про те, чи є сенс у зазначенні в клопотанні про застосування ПЗМХ позиції щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я у той час, коли на вимогу ст. 512 КПК участь такої особи є обов'язковою? На наш погляд, у такому контексті вимога ч. 2 ст. 292 КПК виглядає формальною, адже вона фактично нівелюється сучасною законодавчою регламентацією ст. 512 КПК та судовою практикою забезпечення обов'язкової участі особи, стосовно якої вирішується питання про застосування ПЗМХ. Незважаючи на це, відсутність у клопотанні про застосування ПЗМХ позиції щодо можливості забезпечення участі особи під час судового провадження за станом здоров'я доволі часто виступає підставою для його повернення прокурору. Крім того, зазначення в клопотанні про те, що сторона обвинувачення вважає за доцільне розглядати клопотання без участі особи, іноді отримує доволі неочікувану інтерпретацію суду. Наприклад, в ухвалі суд зауважив наступне: «зазначаючи у клопотанні, що Особа_1 не може усвідомлювати свої дії та керувати ними та приймати участь у судовому засіданні, а також зазначаючи у клопотанні, що сторона обвинувачення вважає за доцільне розглядати клопотання без участі Особа_1, слідчий та прокурор ухилилися від зазначення справжнього фактичного місця проживання/перебування Особа_1, тим самим унеможливили реалізацію судом положень ч. 1 ст. 512 КПК України» [18]. Отже, вважаємо, що цей недолік не створює підставу для спрямування клопотання про застосування ПЗМХ прокурору, оскільки може бути усунутий прокурором під час підготовчого провадження.

Некоректність зазначення процесуального статусу учасників кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ [10; 11]. У більшості випадків йдеться про помилковість визначення у клопотанні про застосування ПЗМХ процесуального статусу особи, стосовно якої передбачається застосування ПЗМХ, адже він підмінюється статусом підозрюваного [10] або обвинуваченого [19]. Вказана помилка обумовлює низку інших схожих недоліків: замість законного представника вказується законний представник підозрюваного, замість захисника – захисник підозрюваного. Натомість законодавець у ст. 512

² Так, станом на 23 січня 2022 р. автором було здійснено моніторинг судових рішень, розміщених у Єдиному державному реєстрі судових рішень, за такими пошуковими параметрами: «повернути клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру»; «клопотання не містить інформації про примусовий захід медичного характеру, який пропонується застосувати» за такі періоди ухвалення судових рішень: 01.01.2019 р. – 31.12.2019 р.; 01.01.2020 р. – 31.12.2020 р.; 01.01.2021 – 31.12.2021 р.; 01.01.2022 р. – 23.01.2022 р. За результатами проведеного моніторингу було проаналізовано зміст 87 судових рішень, при цьому лише в 15 ухвалях клопотання про застосування ПЗМХ було повернуто прокурору на підставі відсутності у ньому інформації про примусовий захід, який пропонується застосувати. Крім того, в жодній ухвалі така підстава не була покладена в основу прийняття судом рішення про повернення клопотання самостійно, без інших виявлених недоліків.

КПК визначає таких учасників судового розгляду, як особа, стосовно якої вирішується питання про застосування ПЗМХ, її законний представник та захисник. На наш погляд, помилковість зазначення у клопотанні процесуального статусу учасників кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ не впливає ні на дотримання їх прав та законних інтересів, ні на здійснення їх належного виклику до суду. Тому вказаний недолік є формальним та може бути усунутий під час підготовчого провадження шляхом корегування прокурором змісту клопотання про застосування ПЗМХ.

Не вручення копії клопотання про застосування ПЗМХ та реєстру матеріалів досудового розслідування законному представнику [12; 13]. Виходячи зі змісту окремих ухвал, доволі часто цей недолік обумовлений незалученням законного представника до кримінального провадження на стадії досудового розслідування³ [20]. Тобто наведене порушення може бути викликано об'єктивними чинниками – відсутністю законного представника серед учасників кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ. Так, наприклад, в ухвалі суд зауважив, що «відповідно до ст. 512 КПК судовий розгляд кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ здійснюється за участю прокурора, законного представника, захисника згідно із загальними правилами КПК. Разом з тим, дослідженням змісту клопотання та додатків до нього судом встановлено, що у клопотанні прокурора відсутні відомості про законного представника особи, щодо якої подано клопотання про застосування ПЗМХ, законний представник під час досудового розслідування не залучався, а також законному представнику не вручено під розписку копію клопотання про застосування ПЗМХ та копію реєстру матеріалів досудового розслідування» [21]. Тобто у цитованій ухвалі простежується ключова теза про те, що законний представник не залучався, відповідно, недолік у вигляді невручення йому клопотання про застосування ПЗМХ є похідним. Але сучасна регламентація КПК надає підстави для неоднозначного вирішення питання про обов'язковість участі законного представника у судовому провадженні (ч. 1 ст. 44, ст. 512 КПК). Відповідно, останній може бути не залучений до кримінального провадження про застосування ПЗМХ, наслідком чого, зокрема, є об'єктивна неможливість вручення йому копії клопотання про застосування ПЗМХ. Така позиція міститься і в ухвалях апеляційних судів, якими скасовуються ухвали суду першої інстанції про повернення клопотання про застосування ПЗМХ прокурору: «посилання в ухвалі суду на відсутність у клопотанні даних про законного представника Особа_1, вручення йому копії клопотання про застосування ПЗМХ та копії реєстру матеріалів досудового розслідування, суд апеляційної інстанції визнає безпідставними, виходячи з того, що відповідно до ч. 1 ст. 44 КПК України, законний представник залучається, якщо підозрюваним, обвинуваченим є неповнолітній або особа, визнана у встановленому законом порядку недієздатною чи обмежено дієздатною. Втім, матеріали даного провадження не містять інформації про визнання Особа_1 недієздатним чи обмежено дієздатним» [22]. І хоча ми вважаємо, що участь законного представника у провадженні щодо застосування ПЗМХ має бути обов'язковою, невручення копії клопотання про застосування ПЗМХ законному представнику може бути скореговане шляхом надання йому цього підсумкового документу у підготовчому провадженні. В свою чергу, суд повинен надати законному представнику достатній час для ознайомлення з клопотанням про застосування ПЗМХ та відкласти судові засідання.

Використання формулювань, несумісних із наявністю специфічних властивостей суб'єкта, який вчинив суспільно небезпечне діяння (щодо умисного характеру діяння, винуватості особи тощо) [14; 15]. Результати аналізу судової практики свідчать про те, що у клопотанні про застосування ПЗМХ іноді зазначаються неприпустимі з точки зору специфіки кримінального провадження щодо ПЗМХ формулювання. До останніх слід віднести наступні термінологічні конструкції: «реалізуючи свій умисел» [14], «обвинувачується у вчиненні умисного злочину» [23], «виконав усі дії, які вважав необхідними для доведення злочину до кінця» [24], «особа_3, діючи умисно, достовірно знаючи та усвідомлюючи» [15], «винуватість Особа_1 у вчиненні кримінального правопорушення підтверджується» [24] тощо. Зважаючи на специфіку кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ, такі формулювання обставин вчинення суспільно небезпечного діяння не узгоджуються з твердженням про неосудність особи, яка виключає будь-яку форму вини. Так, Верховний Суд у постанові від 6 лютого 2020 р. висловив наступну правову позицію: «стан неосудності пов'язаний із відсутністю в особи інтелектуальної та вольової ознак, із ним несумісні наявність у свідомості особи чітко сформованих мети й мотиву як ознак суб'єктивної сторони злочину, тому встановлення будь-якої форми вини (умислу чи необережності) у діях неосудної особи об'єктивно є неможливим. Юридичну оцінку суспільно небезпечного

³ Зауважимо, що у ч. 1 ст. 512 КПК визначено участь законного представника особи, стосовно якої вирішується питання про застосування ПЗМХ, під час судового розгляду обов'язковою. При цьому нормативної кореляції між зазначеною нормою та положеннями ч. 1 ст. 44 КПК не встановлено, що з урахуванням різної термінології щодо законних представників підозрюваного, обвинуваченого та особи, стосовно якої вирішується питання про застосування ПЗМХ дає підстави для неоднозначного вирішення питання про обов'язковість участі законного представника у судовому провадженні.

діяння в такому випадку слід надавати виходячи з фактичних обставин скоєного та наслідків, що настали» [25]. Отже, з урахуванням висловленої Верховним Судом позиції, суди в ухвалах зазначають, що «зі змісту клопотання про застосування ПЗМХ вбачається, що в ньому сформульоване не суспільно небезпечне діяння, яке має інкримінуватися особі, стосовно якої передбачається застосування ПЗМХ, а фактично сформульоване кримінальне правопорушення, оскільки поряд з викладом об'єктивних ознак також викладені і суб'єктивні ознаки кримінальних правопорушень ... зокрема міститься посилення на умисний характер діяння, його мету та мотив, злочинний намір і тому подібне» [13; 21].

Визнаючи некоректність використання у клопотанні про застосування ПЗМХ посилань на умисний характер діяння, винуватість особи та інших мовних конструкцій, несумісних із наявністю специфічних властивостей суб'єкта, який вчинив суспільно небезпечне діяння, доходимо висновку про можливість усунення цього порушення прокурором шляхом корегування змісту клопотання та вручення його у підготовчому судовому засіданні.

Аналіз наведених типових недоліків клопотання про застосування ПЗМХ дозволяє дійти висновку про можливість їх усунення у підготовчому провадженні. У цьому контексті слушною є позиція О. В. Глиняного про те, «що не існує таких процесуальних помилок, які прокурор міг би усунути виключно у режимі повернення обвинувального акта, втім не міг би цього вчинити під час судового провадження» [3, с. 144]. Підтримуючи висловлену науковцем обґрунтовану ідею відмови від інституту повернення обвинувального акта прокурору [3, с. 144-146], вважаємо її релевантною і щодо іншого підсумкового документу – клопотання про застосування ПЗМХ. На наш погляд, повернення прокурору і клопотання про застосування ПЗМХ, і обвинувального акта, збільшує строки кримінального провадження без об'єктивної необхідності. Адже відсутність у законі часових меж повернення виправленого клопотання до суду не обмежує прокурора у строках повторного звернення. Втім заради справедливості слід нагадати, що спосіб визначення такого строку передбачений в інформаційному Листі ВССУ «Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 03.10.2012 р., в якому зазначено, що суд ухвалою зобов'язує прокурора усунути виявлені недоліки протягом *визначеного ним розумного строку*, який має бути достатнім для виправлення допущених недоліків (п. 3 розділу 2) [6]. Але в жодній ухвалі про повернення клопотання про ПЗМХ автору не вдалося виявити визначеного суддею строку повторного звернення з клопотанням про застосування ПЗМХ. Незважаючи на висловлені окремими науковцями пропозиції щодо обов'язкового встановлення в ухвалі суду такого строку [2, с. 110; 3, с. 151], у сучасній законодавчій регламентації це питання залишається у межах дискреційних повноважень прокурора і вирішується на рівні його правосвідомості.

Висновки. Підсумовуючи, слід констатувати відсутність таких процесуальних помилок, усунення яких можливе винятково у форматі повернення клопотання про застосування ПЗМХ прокурору. Зважаючи на те, що повернення цього підсумкового документу збільшує строки кримінального провадження без об'єктивної необхідності, доцільно у підготовчому провадженні надати прокурору можливість скорегувати зміст клопотання про застосування ПЗМХ та вручити його оновлену версію у наступному судовому засіданні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ткач А. В. Процесуальна діяльність прокурора у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ. 2021. 21 с.
2. Бабаєва О. В. Підготовче провадження у системі стадій кримінального процесу України : монографія. Харків : Право, 2020. 272 с.
3. Глиняний О. В. Обвинувальний акт в системі процесуальних рішень досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків. 2021. 237 с.
4. Колодчин В. В., Туманянц А. Р. Повноваження прокурора в судовому провадженні у першій інстанції : монографія. Харків : Оберіг, 2016. 228 с.
5. Лапкин А. В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми : монографія. Харків : Право. 2020. 1304 с.
6. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України : лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 223-1430/0/4-12 від 03.10.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12#Text>.
7. Ухвала Миколаївського районного суду Миколаївської області від 16 лютого 2021 р. у справі № 945/1986/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94920037>.
8. Ухвала Заводського районного суду м. Миколаєва від 06 травня 2020 р. у справі № 487/561/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89173694>.

9. Ухвала Широківського районного суду Дніпропетровської області від 12 лютого 2020 р. у справі № 197/97/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87531383>.
10. Ухвала Черкаського районного суду Черкаської області від 14 грудня 2020 р. у справі № 707/1895/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93520657>.
11. Ухвала Деснянського районного суду м. Чернігова від 10 липня 2020 р. у справі № 750/5351/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90408462>.
12. Ухвала Шевченківського районного суду м. Києва від 12 березня 2021 р. у справі № 761/27199/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95599494>.
13. Ухвала Каховського міськрайонного суду Херсонської області від 11 лютого 2021 р. у справі № 658/3639/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94886693>.
14. Ухвала Шевченківського районного суду м. Києва від 8 лютого 2021 р. у справі № 761/34681/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95475640>.
15. Ухвала Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 24 грудня 2021 р. у справі № 204/10187/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102281141>.
16. Ухвала Конотопського міськрайонного суду Сумської області від 29 липня 2021 р. у справі № 577/2646/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98661259>.
17. Ухвала Соснівського районного суду м. Черкаси від 6 жовтня 2021 р. у справі № 712/8159/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100165113>.
18. Ухвала Оболонського районного суду м. Києва від 03 листопада 2021 р. у справі № 756/2691/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100794079>.
19. Ухвала Закарпатського апеляційного суду від 6 вересня 2021 р. у справі № 301/1247/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99507243>.
20. Ухвала Жовтневого районного суду Миколаївської області від 19 травня 2021 р. у справі № 477/302/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97105462>.
21. Ухвала Приморського районного суду м. Одеси від 20 грудня 2021 р. у справі № 522/23299/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102175184>.
22. Ухвала Миколаївського апеляційного суду від 29 червня 2021 р. у справі № 477/302/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98090773>.
23. Ухвала Олександрійського міськрайонного суду Кіровоградської області від 25 лютого 2020 р. у справі № 398/4437/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87811810>.
24. Ухвала Сихівського районного суду м. Львова від 15 липня 2021 р. у справі № 464/6954/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98344973>.
25. Постанова Верховного Суду від 06 лютого 2020 р. у справі № 234/18511/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87527892>.